Raadsmemo

Van	: Wethouder ing. L. Mulder
Afdeling	: Fysieke Leefomgeving
Betreft	: Fase 4 omgevingsvisie: ruimtelijke dilemma's
Datum	: 23-9-2025
Registratie nr.	: ADV/25 - 200975167
Zaaknummer	: Z50164

Onderwerp

Fase 4 nieuwe omgevingsvisie.

Doel

Opiniërende bespreking fase 4 nieuwe omgevingsvisie conform raadsstartnotitie en naar aanleiding van toezegging #446: wethouder Mulder zegt toe het einddocument van fase 3 naar de raad toe te sturen.

Toelichting

Staphorst werkt aan een nieuwe omgevingsvisie. In deze visie bouwen we verder op beleid en ideeën die eerder zijn vastgesteld door het college en/of de raad. We zien daarbij drie grote uitdagingen. Deze uitdagingen bieden ons de kans om nieuw beleid te maken dat duidelijk laat zien waar we voor staan en wat we wél en níet gaan doen.

1. De rol van de gemeente

Een belangrijke uitdaging is het maken van keuzes. De wereld verandert snel. We leven steeds meer in een samenleving waarin verschillende partijen samen werken aan oplossingen. Een voorbeeld is de woonopgave. De gemeente bouwt zelf geen huizen. Daarom moeten we goed nadenken over welke rol de gemeente wil en kan hebben. Soms kan een kleinere rol van de gemeente juist zorgen dat er meer gebeurt.

2. Prioriteiten stellen

Een tweede uitdaging is dat er steeds minder mensen en middelen beschikbaar zijn. Tegelijkertijd zien we dat de Rijksoverheid zich steeds meer terugtrekt. Dit betekent dat we duidelijke keuzes moeten maken in wat we wel en niet doen. De nieuwe omgevingsvisie moet daar duidelijke kaders voor geven.

3. Duidelijker opschrijven wat we willen bereiken

Tot slot is het belangrijk dat we concreter opschrijven wat we willen bereiken. De Omgevingswet vraagt namelijk om resultaat. Dat betekent dat we regelmatig moeten nagaan of we doen wat we eerder hebben afgesproken. In de vorige omgevingsvisie stonden ambities zoals: *"we benutten kansen om de economie te verbreden door ons te richten op recreatie, toerisme, horeca, zorg, zzp'ers en werken aan huis."* Zulke ambities zijn te algemeen. We moeten duidelijker en meetbaarder opschrijven wat we precies willen bereiken, zodat we dit ook goed kunnen volgen

In de raadsstartnotitie over de nieuwe omgevingsvisie is afgesproken dat de raad in gesprek gaat over ruimtelijke dilemma's. Deze dilemma's staan in dit raadsmemo. We geven hierbij alvast enkele voorlopige ideeën mee over hoe we in de nieuwe omgevingsvisie met deze dilemma's om kunnen gaan.

We noemen dit bewust *voorlopig*. Daar zijn twee redenen voor:

1. Uw raad is het bevoegd gezag voor de omgevingsvisie.
2. De participatie is nog niet afgerond. Tot nu toe hebben ruim 600 inwoners een vragenlijst ingevuld en er volgen nog ambtelijke werksessies.

Het kan dus zijn dat de uiteindelijke keuzes in de omgevingsvisie anders worden dan de voorlopige ideeën in dit memo. Ook geldt dat alle bijlagen nog concepten zijn. Het zijn werkdocumenten die nog in ontwikkeling zijn.

Behandeladvies

Als raad kunt u opiniërend in gesprek over de dilemma's en voorlopige denklijnen over hoe we met deze dilemma's kunnen omgaan.

Vervolg

Het proces voor de nieuwe omgevingsvisie vindt u in de raadsstartnotitie.

Digitaal bijgevoegd / ter inzage liggende stukken

1. Beleidsinventarisatie
2. Concept leefomgevingsfoto
3. Concept hoofdstuk 'ambities voor de fysieke leefomgeving' (n.a.v. toezegging 446).

Opzet memo
Het doel van dit memo is om een beeld te geven van de ruimtelijke dilemma's. Deze komen uit:

- de beleidsinventarisatie (bijlage 1),
- de leefomgevingsfoto (bijlage 2),

We hebben de dilemma's verdeeld in vijf groepen:

1. Het algemene dilemma en de belangrijkste principes om de juiste balans te vinden.
2. De rol van de gemeente.
3. Prioriteiten per deelgebied.
4. Prioriteiten bij de verschillende opgaven.
5. Dilemma's over specifieke ambities.

Met dit memo kan de raad een eerste gesprek voeren over de hoofdlijnen van de nieuwe omgevingsvisie. Daarnaast is, op basis van toezegging #446, het concept van hoofdstuk 4 *'ambities voor de fysieke leefomgeving'* toegevoegd. Belangrijk om te weten: dit is nog een werkdocument. Hierin staan ambities die we eerder hebben opgeschreven. Deze ambities zijn nog niet SMART gemaakt. Het document geeft dus nog niet de concrete en meetbare ambities die uiteindelijk nodig zijn.

Het algemene dilemma: behoud en ontwikkeling
De omgevingsvisie is een wettelijke taak van de gemeente. Het belangrijkste dilemma gaat over het vinden van balans tussen verschillende, soms tegenstrijdige, belangen. De kernvraag is:

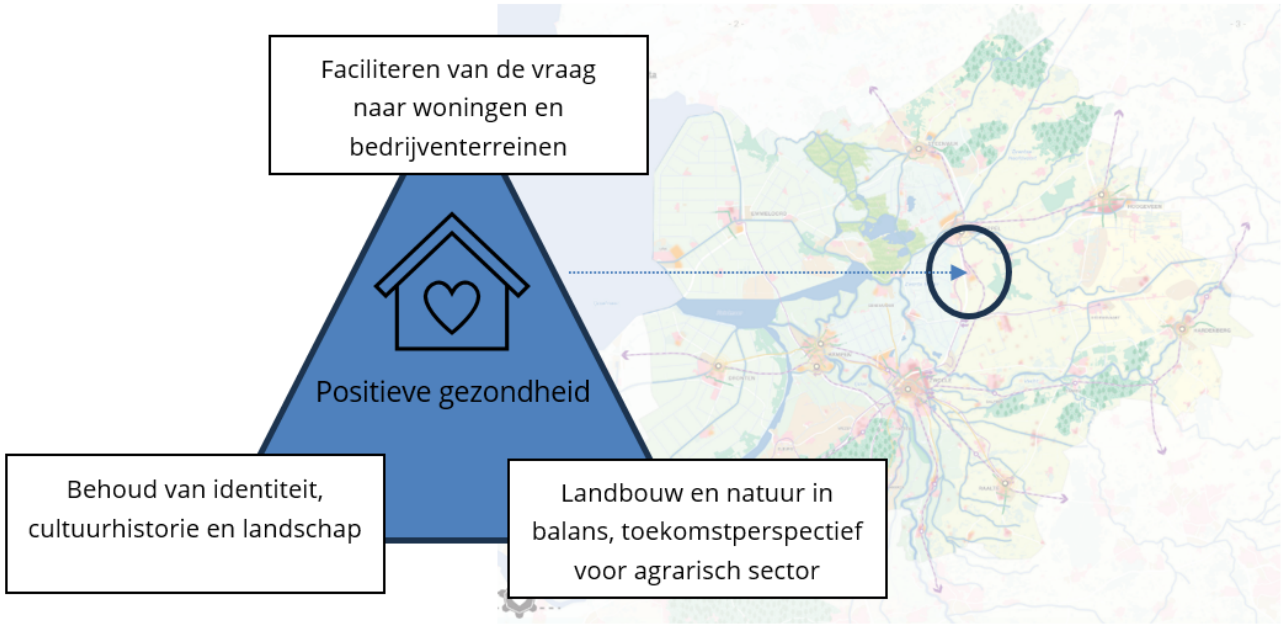
Hoe houden we vast aan wat Staphorst uniek maakt, terwijl we ook ruimte maken voor groei, verandering en duurzaamheid?

De onderdelen van dit dilemma zijn:

1. *Behoud en ontwikkeling*: We willen landschap, cultuur en identiteit bewaren. Tegelijk is er vraag naar nieuwe woningen en bedrijventerreinen.
2. *Landbouw en natuur:* De landbouw moet toekomst hebben, maar de natuur moet ook beschermd worden.
3. *Gezondheid/leefbaarheid en economie:* We willen een gezonde en fijne leefomgeving. Maar we hebben ook economische groei nodig, met gevolgen voor verkeer, lucht en voorzieningen.
4. *Lokale en regionale belangen:* We willen recht doen aan wat Staphorst bijzonder maakt, maar moeten ons tegelijkertijd ook afvragen hoe wij ons willen verhouden tot ontwikkelingen in de regio.

De uitdaging is om keuzes te maken die passen bij de identiteit van Staphorst én bij de ruimtelijke, sociale en economische ontwikkelingen om ons heen.

Op de volgende pagina staan voorlopige leidende principes. Deze moeten helpen om balans te vinden tussen behoud en ontwikkeling.

Voorlopige denklijn voor het vinden van balans tussen behoud en ontwikkeling: sturende principes

Voorstel is om in de omgevingsvisie een aantal sturende principes te hanteren. Deze sturende principes vormen als het ware de eerste 'zeef' waarmee we bepalen wat we wel en niet willen.

#	Principe	Toelichting
1	Rentmeesterschap.	- Wij zorgen goed voor het stukje aarde waarop wij leven.
2	Vertrouwen, verantwoordelijkheid en loslaten.	- *Vertrouwen:* We vertrouwen erop dat inwoners rekening houden met het beleid van de gemeente en daarbij het algemene belang vooropzetten. - *Verantwoordelijkheid:* We geven inwoners zoveel mogelijk verantwoordelijkheid bij het maken van hun plannen. We ondersteunen hen daarbij, zodat zij voldoende kennis hebben en als gelijkwaardige gesprekspartner mee kunnen doen. - *Loslaten:* We geven ruimte aan inwoners en initiatiefnemers die met (nieuwe) oplossingen of (bouw)plannen komen. Belangrijk is dat zij rekening houden met de kernkwaliteiten uit de visie, ook als hun oplossing anders is dan wat de gemeente zelf eerst had bedacht.
3	Gemeentelijke plannen zijn realistisch, uitvoerbaar, handhaafbaar en we regelen niet meer dan nodig is.	- In gemeentelijke plannen schrijven we alleen dingen op die we ook echt gaan uitvoeren. - We kijken regelmatig of de plannen goed werken en passen ze zo nodig aan. - In omgevingsprogramma's leggen we duidelijk vast wat we gaan doen en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn.
4	Behoud van kernkwaliteiten	Onze kernkwaliteiten zijn: - Cultuurhistorie en monumenten aan de Streek - Slagenlandschap Olde Maten Veerslootslanden en open slagenlandschap Staphorsterveld - Houtsingellandschap de Streek - Beekdallandschap de Reest - Vledders en Leierhooilanden - Bisschopsschans - 'tijd voor rust, bezinning en ontspanning'. We voorkomen een '24/7-economie' binnen de gemeente. We beschouwen de zondag als dag van rust, bezinning en ontspanning. Onder behoud verstaan we: - Nieuwe ontwikkelingen kunnen, onder voorwaarde dat de kernkwaliteiten behouden blijven. - Als er door nieuwe ontwikkelingen landschapselementen in de bovenstaande gebieden verdwijnen, dan moet dit in het gebied gecompenseerd worden. Hiervoor hanteren we de werkwijze van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO). - In de bovenstaande gebieden komen geen grootschalige windmolens, batterijopslag of zonneparken.

5	We faciliteren lokale behoefte en dragen bij aan specifieke regionale / landelijke opgaven.	- Onze woonbehoefte staat duidelijk beschreven in het Meerjarenprogramma Wonen. Hiermee maken we woningbouw mogelijk voor onze eigen inwoners. Tegelijk dragen we zo ook bij aan de regionale en landelijke doelen. - Voor de korte termijn zijn de afspraken over nieuwe werklocaties vastgelegd in de programmeringsafspraken bedrijventerreinen West Overijssel. - We ondersteunen economische groei en de bouw van nieuwe bedrijventerreinen. Daarbij letten we wel op dat dit past bij de schaal en het karakter van Staphorst. Vanuit die insteek onderzoeken we ook hoe Staphorst kan bijdragen aan de doelen uit de Ruimtelijk Economische Bouwsteen 2040. - Met het Staphorster Bod leveren we een belangrijke bijdrage aan de nationale veiligheid.
6	We houden rekening met positieve gezondheid en veranderend klimaat.	- In alle ruimtelijke vraagstukken dient positieve gezondheid en rekening houden met een veranderend klimaat als onderdeel meegenomen te worden in de afweging. - We vinden het belangrijk dat inwoners elkaar kunnen ontmoeten, zich verbonden voelen en gezond kunnen leven. Daarom zorgen we voor toegankelijke plekken in de buurt waar mensen samen kunnen komen, bewegen en meedoen. Dit draagt bij aan positieve gezondheid, sociale samenhang en een leefbare omgeving. Bij het inrichten van wijken en dorpen stemmen we fysieke en sociale voorzieningen op elkaar af, zodat iedereen zich thuis voelt en mee kan doen. - Klimaat en gezondheid is de basis voor gebiedsontwikkeling. Per project moet gekeken worden welke uitgangspunten voor een specifieke locatie bijdragen aan een toekomst-bestendige en gezonde leefomgeving. - We ontwikkelen nieuwe kaders voor het thema spelen.
7	We ontwikkelen een integraal afwegingskader voor de inpassing van ruimteclaims in de openbare ruimte.	- Voor veel dingen is ruimte nodig: bijvoorbeeld voor stroomnet, klimaatmaatregelen, ontmoeten, spelen en bewegen, groen, evenementen en voorzieningen. We willen niet steeds losse beslissingen nemen. Daarom maken we één gezamenlijke visie voor al deze ruimtelijke vragen.
8	We stellen uitgangspunten op over het grondbeleid, grondprijsbeleid en kostenverhaal.	- We vinden het belangrijk dat kosten en opbrengsten eerlijk worden verdeeld tussen alle partijen, zoals de gemeente, grondeigenaren en ontwikkelaars. - Bij elke ontwikkeling kijken we of we actief, proactief of passief grondbeleid toepassen. - We zorgen voor duidelijke juridische regels, zodat de kosten die we kunnen doorberekenen op een eerlijke manier bij de initiatiefnemers terechtkomen. - Hoe we dit precies doen, leggen we vast in een omgevingsprogramma grondbeleid

9	Zorgvuldig kiezen van woon en werklocaties.	- Nieuwe economische activiteiten komen vooral in de zone ten zuiden van de J.J. Gorterlaan. Zo houden we de kernkwaliteiten van Staphorst overeind. - Voor nieuwe woonwijken volgen we het aangepaste wetsvoorstel 'versterking regie volkshuisvesting ': Dat betekent dat we bij nieuwbouw tegelijk kijken naar uitbreiding én inbreiding, en niet eerst alleen naar inbreiding. - Nieuwe ontwikkelingen plaatsen we zoveel mogelijk aan de randen van bestaande bebouwing, op plekken waar het landschap minder waardevol is. - We maken een beleidskader voor inbreiding op bestaande erven. - Voorzieningen moeten meegroeien. Als er meer woningen komen, moet ook het aanbod van voorzieningen meegroeien en voldoende blijven. - Bij het vernieuwen van beleid (open plekken, welstand, transformatie en erfgoed) leggen we vast onder welke voorwaarden extra bebouwing langs de Streek mogelijk is. - Woningsplitsing kan, maar alleen als er goed wordt gekeken naar de omgeving (zoals parkeren, brandveiligheid en privacy). - Voor monumentale boerderijen geldt frontbescherming. - Bij nieuwe ontwikkelingen proberen we de verkaveling van het landschap zoveel mogelijk terug te laten komen.
10	Als plattelandsgemeente vinden wij de agrarische functie belangrijk.	- Voor ontwikkelingen op het platteland gebruiken we ons coöperatief tienpuntenplan als basis. - Bestaande bedrijven in het buitengebied krijgen ruimte om te groeien, zich te specialiseren, groter te worden of hun activiteiten te verbreden, zolang dit gericht is op grondgebonden landbouw. - Nevenactiviteiten, zoals kleinschalige recreatie, zijn mogelijk. Bij voorkeur in bestaande gebouwen. Voorwaarde is dat deze activiteiten de omliggende landbouw niet schaden. - Als agrarische bedrijven uit de Streek verplaatsen, kunnen zij zich opnieuw vestigen in het buitengebied. - De strikte regel dat hervestiging alleen in enkele linten mag, laten we los. - Leegstaande agrarische gebouwen mogen voor andere activiteiten gebruikt worden. - Hervestiging, groei, specialisatie, verbreding en hergebruik van gebouwen zijn mogelijk, maar alleen als dit echt bijdraagt aan de kernkwaliteiten en ambities van Staphorst. - Nieuwe activiteiten mogen geen problemen veroorzaken voor bestaande landbouwbedrijven.

Rolneming

We leven steeds meer in een samenleving waarin verschillende partijen samen werken aan oplossingen. Als gemeente zijn we daarin niet altijd aan zet. Soms past zelfs beter dat we bewust even geen zet maken, waarmee we het anderen gunnen om hun rol te kunnen pakken. Kortom: We moeten goed nadenken over welke rol de gemeente wil en kan hebben. Soms kan een kleinere rol van de gemeente juist zorgen dat er meer gebeurt.

Voordat we een ambitie of opgave uitvoeren, stellen we onszelf twee vragen:

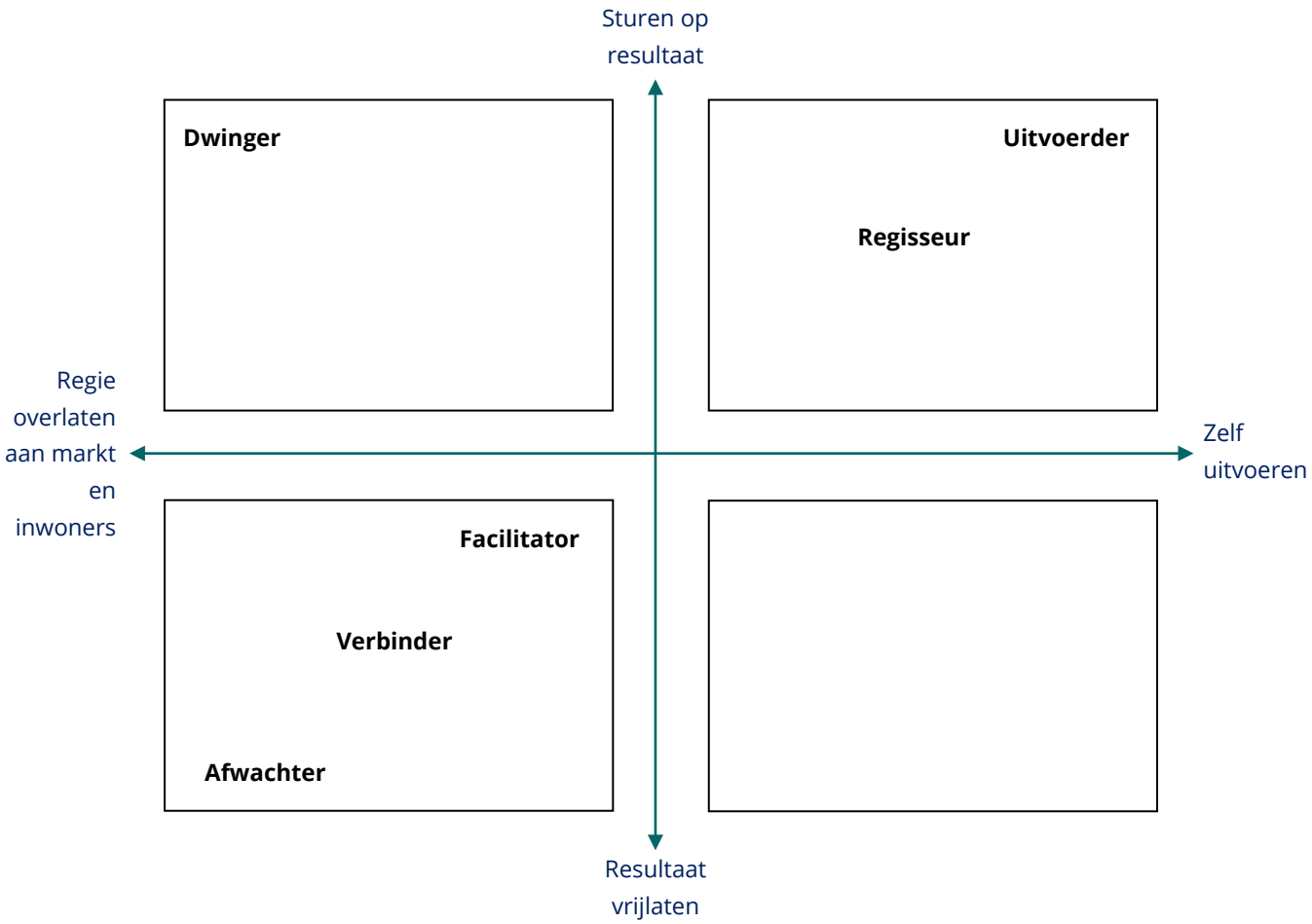
1. Moeten wij hier als gemeente eigenlijk wel een rol in hebben?
2. Zo ja, kies dan bewust welke rol dat is, en kijk regelmatig of die keuze goed uitpakt.

Hebben wij een rol?

Ons belangrijkste principe is: *vertrouwen, verantwoordelijkheid en loslaten*. Daar past een bescheiden rol voor de gemeente bij. Daar waar we een rol voor onszelf weggelegd zien, is de volgende tekst van toepassing.

Bewust kiezen voor een rol

De gemeente heeft de keuze om verschillende rollen te nemen. Er zijn veel partijen actief op hetzelfde speelveld. Hoe de gemeente zich daartoe verhoudt, ligt niet vast. We hebben keuzevrijheid. Die keuzes worden pas echt duidelijk en bespreekbaar als we de mogelijke rollen goed analyseren. Daarom stellen we voor om dit onderwerp een vaste plek te geven in de omgevingsprogramma's, en mee te nemen bij de monitoring en evaluatie van de voortgang. Als hulpmiddel gebruiken we het denkkader hieronder.

Prioritering in deelgebieden

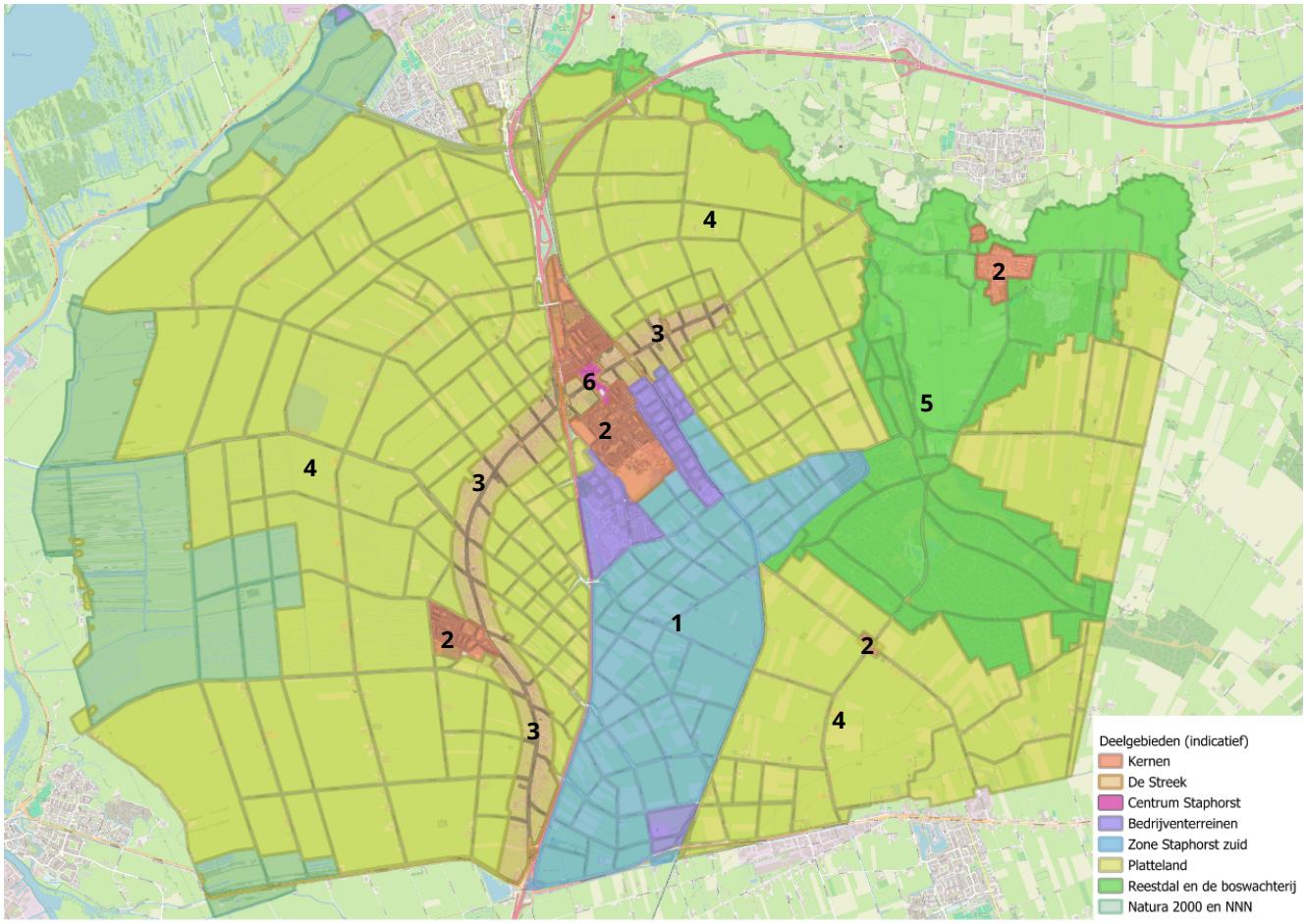
Een omgevingsvisie is bedoeld om richting te geven. Het is niet de bedoeling om alles tot in detail vast te leggen. Het gaat om de hoofdlijnen: wat willen we behouden en welke nieuwe ontwikkelingen willen we mogelijk maken?

Een manier om dit duidelijk te maken, is per deelgebied aan te geven welke opgaven we daar zien, en daar vervolgens prioriteiten in te onderscheiden. We onderscheiden de volgende deelgebieden.

1. Staphorster bod en economische activiteitenzone ten zuiden van de Gorterlaan
2. Kernen
3. De Streek
4. Platteland
5. Reestdal, boswachterij Staphorst
6. Centrumgebied Staphorst

- Over N2000 en NNN gebieden zijn wij als gemeente geen bevoegd gezag.
- Op de bestaande bedrijventerreinen is de prioritering helder: bedrijvigheid heeft hier het primaat.

Op de volgende bladzijde is per deelgebied weergegeven welke opgaven we daar zien. In die visie worden die opgaven per gebied geprioriteerd. Een nadere toelichting daar over vindt u in bijlage 1.

1. Deelgebied Staphorster bod / economische activiteitenzone ten zuiden van Gorterlaan	
Onderdeel	**Ambitie / ruimtevraag**
A	Ruimte voor verplaatsen op en afritten A28 en rekening houden met eventuele verlegging J.J. Gorterlaan
B	Ruimte voor kabeltracé Don West
C	Ruimte voor bedrijventerreinen
D	Ruimte voor 40 GWh windenergie
E	Ruimte voor landbouw (en aanverwante functies)

2. Deelgebied de Kernen	
Onderdeel	**Ambitie / ruimtevraag**
A	Wonen
B	Ruimte voor energietransitie en aanpak netcongestie (kabels en leidingen en transformatorstations)
C	Invulling geven aan positieve gezondheid en rekening houden met veranderend klimaat
D	Ruimte voor voorzieningen en evenementen
E	Ruimte voor een veilige bereikbaarheid

3. Deelgebied de Streek	
Onderdeel	**Ambitie / ruimtevraag**
A	Cultuurhistorie, erfgoed en zondagsrust
B	Wonen
C	Ruimte voor werken (kraamkamer)
D	Ruimte voor voorzieningen
E	Ruimte voor energie

4. Deelgebied Platteland	
Onderdeel	**Ambitie / ruimtevraag**
A	Behouden van kernkwaliteiten (zie leidend principe 4)
B	Toekomstbestendige agrarische functie
C	Wonen
D	Recreatie en toerisme
E	Energie

5. Deelgebied Reestdal en boswachterij Staphorst	
Onderdeel	**Ambitie / ruimtevraag**
A	Nationale veiligheid / grootschalige munitieopslag
B	Landschap en natuur
C	Landbouw
D	Versterken dagrecreatief potentieel Zwarte Dennen
E	Positieve gezondheid

6. Deelgebied Centrumgebied	
Onderdeel	**Ambitie / ruimtevraag**
A	Complementariteit detailhandel, warenmarkt en overige publieksfuncties
B	Kwaliteit, uitstraling en belevingswaarde
C	Voldoende en gratis parkeren
D	Ontmoetingsfunctie en horeca
E	Dagrecreatie

Prioritering in opgaven

We willen omgevingsbeleid dat ook echt uitvoerbaar is. Belangrijk daarbij is dat onze plannen passen bij de middelen die we hebben, zoals geld en personeel. Vooral personeel is een knelpunt. Door krapte op de arbeidsmarkt kunnen functies niet altijd gevuld worden. Daardoor is de kans groot dat we niet alles kunnen uitvoeren wat we willen. We moeten dus ook de vraag stellen: *wat gaan we níet doen?*

Beantwoording van de deze vraag is een politiek-bestuurlijk proces. Aanbevolen wordt om dit proces van een afwegingskader te voorzien. Voorlopige denklijn voor dit kader, is als volgt:

1. We pakken opgaven zoveel mogelijk gebiedsgericht aan;
2. In het hoofdstuk 'sturingsfilosofie' van de omgevingsvisie te werken met een impactkwadrant. Daar nemen we in op dat B&W periodiek de inhoud actualiseert en deelt met de raad, en a.d.h.v. als volgt sturing geeft:

    a. Heel belangrijk en heel urgent*:* direct op handelen. Hoogste prioriteit.
    b. Heel belangrijk, maar minder urgent*:* we hebben de ruimte om hier goed over na te denken en taken in te plannen.
    c. Minder belangrijk, maar heel urgent**:** Zorg dat de ambtelijke organisatie die belast is met belangrijke en urgente zaken, hier niet mee belast wordt. Dit kan door hier bijvoorbeeld op in te huren.
    d. Minder belangrijk, minder urgent**:** Hier doen we tot en met volgende actualisatie van het impactkwadrant, niets mee.

	Heel urgent	**Minder urgent**
Heel belangrijk	1. Gebiedsplan economische activiteitenzone ten zuiden van Gorterlaan in samenhang met Staphorster bod 2. Netcongestie 3. Meerjarenprogramma wonen 4. Opstellen integraal afwegingskader voor de ruimteclaim van o.a. transformatorstations en klimaatadaptatie, ontmoeten en spelen, maatschappelijke voorzieningen etc. in de openbare ruimte. 5. Positioneren windturbines	1. Beleidscyclus omgevingswet inregelen en toepassen. Ofwel: cyclisch proces omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan. 2. Treinhalte Staphorst 3. Actualiseren beleid 'de Streek' 4. Integrale aanpak Staphorsterveld (koplopersproject) etc. 5. Concentreren sport rondom de Tippe 6. Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing 7. Versterken dagrecreatief potentieel Zwarte Dennen 8. Organische groei fase 2 circulair energielandschap 9. Warmtetransitie 10. Hubfunctie Lichtmis 11. Vitale vakantieparken 12. Groen gas
Minder belangrijk		1. Centrumvisie 2. Beweging naar klimaatneutrale en circulaire samenleving 3. We stimuleren biologische landbouw en verbrede of multifunctionele landbouw 4. We streven er naar om de maakindustrie te verrijken 5. STOMP strategie (eerst Stappen, dan trappen, OV, Maas, Privéauto)

In bovenstaande impactkwadrant is een eerste 'invuloefening' gedaan. De daadwerkelijk vulling kan pas gedaan worden nadat o.a. het participatietraject doorlopen is.

Dilemma's over specifieke ambities

Het voorstel is om specifiek beleid, zoals het openplekkenbeleid, de welstandsnota, het transformatiebeleid, de erfgoednota en het hergebruik van monumentale schuren, voorlopig naast de nieuwe omgevingsvisie te laten bestaan.

In Staphorst hebben we veel specifiek beleid dat te maken heeft met ons erfgoed en de aanwezigheid van de Streek. Een deel van dit beleid wordt de komende tijd vernieuwd. De welstandsnota, erfgoednota en het openplekkenbeleid worden zo aangepast dat ze passen bij de Omgevingswet en kunnen dienen als bouwsteen voor de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's.

De doelen en ambities worden zo opgeschreven dat ze, na een brede afweging van alle beleidsaspecten, kunnen worden opgenomen in een nieuwe versie van de omgevingsvisie. De verdere uitwerking van de visie en ambities, samen met de uitvoerende onderdelen uit de nota's, komt later in de omgevingsprogramma's te staan.

Netcongestie

In onze vorige omgevingsvisie staat dat Staphorst in 2050 energieneutraal wil zijn. Op dit moment zien we dat niet de hoeveelheid opgewekte energie het grootste probleem is, maar de capaciteit van het stroomnet. Dit heet netcongestie. Uit onderzoeken blijkt dat het elektriciteitsnet steeds vaker niet genoeg ruimte heeft om stroom goed te vervoeren naar de plekken waar het nodig is. Door meer gebruik van elektriciteit en doordat op veel plaatsen stroom wordt opgewekt, raakt het net vol. Dit heeft gevolgen voor bedrijven en voor grootschalige energie-opwek. Een aansluiting op het stroomnet is daarom niet altijd meer vanzelfsprekend.

Om in 2050 energieneutraal te zijn, moeten we niet alleen investeren in duurzame energiebronnen, maar ook in het stroomnet. Dit kan door:

- het vergroten van de capaciteit van het net (samen met TenneT en Enexis),
- meer opslagmogelijkheden te ontwikkelen,
- slimme technologieën te gebruiken (zoals vraagsturing en lokale opslag),
- ook andere energiebronnen te benutten, zoals groen gas, waterstof en warmte.

Dit vraagt om een bredere kijk op ons energiesysteem. Daarom stellen we voor om dit de komende tijd verder te onderzoeken. In de volgende versie van de omgevingsvisie werken we onze positie over netcongestie verder uit.

Groen gas

We willen dat in 2030 alleen nog duurzame gassen op het netwerk komen. Groen gas is nu nog beperkt beschikbaar. Het productieproces is ingewikkeld, de productiecapaciteit is klein en de investeringskosten zijn hoog. Daardoor is groen gas veel duurder dan aardgas.

Vanaf 2027 komt er een verplichting om groen gas bij te mengen. De vraag zal daardoor stijgen, maar het aanbod blijft achter. Volgens CE Delft (2024) zal groen gas in 2030 waarschijnlijk 4 tot 12 cent per m^3 duurder zijn dan aardgas (excl. BTW). Grote bedrijven nemen het meeste groene gas af, waardoor zij de prijs bepalen.

Daarom is het nu onzeker of Staphorst in de toekomst genoeg en betaalbaar groen gas kan gebruiken voor de warmtetransitie. We stellen voor om dit de komende tijd beter te onderzoeken in samenhang met het hele energiesysteem. In de volgende versie van de omgevingsvisie werken we onze positie verder uit over het gebruik van groene gassen (zoals waterstof) in de lokale warmtetransitie.

Landelijk gebied: ‘verknopen’ van opgaven versus onduidelijkheid over handelingsperspectief.

In de vorige omgevingsvisie staat dat we op het platteland willen zoeken naar slimme combinaties van opgaven. Denk aan stikstof, natuur, duurzame energie, bodem, biodiversiteit, klimaat en kringlooplandbouw. Deze teksten kwamen uit landelijke programma’s van toen.

Op dit moment is er vanuit de Rijksoverheid en de provincie nog geen duidelijk beeld over de toekomst van het platteland. Qua aanpak houden vast aan ons coöperatief plan.

Bieden van alternatieven voor schaalvergroting in de landbouw

In de vorige omgevingsvisie staat dat we alternatieven willen bieden voor schaalvergroting. Bijvoorbeeld door biologische of multifunctionele landbouw te stimuleren. In de praktijk hebben we hier geen middelen, geld of instrumenten voor ingezet. Daarom stellen we voor om deze ambitie te laten vervallen.

Maakindustrie verrijken

In de vorige omgevingsvisie staat dat we de maakindustrie willen versterken met meer innovatie. Het idee was dat Staphorst een plek zou worden waar uitvindingen worden omgezet in echte producten (*applied science*). In de praktijk hebben we hier geen inzet, geld of middelen voor gebruikt. Daarom stellen we voor om deze ambitie te laten vervallen.

Bijlage 1: nadere toelichting over de ruimtevragen per deelgebied

Voorlopige denklijn over ruimtevragen deelgebied 'Economische activiteitenzone ten zuiden van de Gorterlaan'.
Het gebied ten zuiden van de Gorterlaan in de gemeente Staphorst staat voor een aantal grote maatschappelijke / economische opgaven en ruimtelijke ambities. Grote opgaven zijn het Staphorster bod, inclusief bereikbaarheid en infrastructuur en de uitbreiding van bedrijventerreinen**:** realisatie van nieuw bedrijventerrein "De Esch 5" en onderzoek of,- en zo ja: welke bijdrage Staphorst in het kader van de Ruimtelijk Economische Benadering (REB) 2040 kan doen aan de regionale opgave.

Onderdeel	**Ruimtevraag**	**Toelichting**
A	Ruimte voor verplaatsen op en afritten A28 en rekening houden met eventuele verlegging J.J. Gorterlaan	Dit memo van Goudappel legt het duidelijk uit: Alleen al door autonome groei zal in 2030 ernstige terugslag op de plaatsvinden op de afritten en de A28 zelf. Verplaatsen van de op- en afritten is daarom een cruciale voorwaarde om de vraag naar bedrijvigheid te kunnen faciliteren. Om die reden moeten we er voor zorgen dat de benodigde ruimte voor de nieuwe op en afritten beschikbaar is en blijft. Daarnaast kan het in de toekomst wenselijk zijn om de J.J. Gorterlaan in iets zuidelijke richting te verplaatsen. Ook hiervoor is het wenselijk om ruimte vrij te houden.
B	Ruimte voor kabeltracé Don West	Een tweede bottleneck om de vraag naar bedrijvigheid te kunnen faciliteren, is de netcongestie. De nieuwe ondergrondse hoogspanningsleiding van Tennet is nodig om hier een oplossing voor te bieden.
C	Ruimte voor 40 GWh windenergie	Hierover hebben we programmeringsafspraken vastgelegd met de provincie Overijssel.
D	Ruimte voor bedrijventerreinen	Realisatie Esch 5 conform programmeringsafspraken bedrijventerreinen west Overijssel en ontwerpend onderzoek naar ruimtebeslag voor eventuele bijdrage aan opgave REB 2040.
E	Ruimte voor landbouw (en aanverwante functies)	Toekomstperspectief bieden aan bestaande agrarische bedrijven en bestaande elzensingellandschap en landschapselementen rondom Leidijk behouden en mogelijk ook versterken.
F	Ruimte voor weidevogels	In de omgevingsverordening van de provincie Overijssel is het gebied ten zuiden van de Gorterlaan aangewezen als weidevogelgebied. Vanwege de karakteristiek (zandgrond), het soort weidevogels (met name niet kritische soorten zoals de Scholekster) stelt de gemeente Staphorst dat het Staphorster bod, bedrijvigheid en energie hier het primaat moeten hebben.

Voorlopige denklijn over ruimtevragen deelgebied 'De kernen'

In de Leefomgevingsfoto zijn de historische ontwikkeling en de karakteristieken van elke kern uitgelicht. Het betreft de dorpen Staphorst Rouveen en IJhorst, de linten en buurtschappen Punthorst, Halfweg, Hamingen en Slingenberg. We zien hier de onderstaande ruimtevragen. Deze opgaven willen in de omgevingsvisie gaan prioriteren.

Onderdeel	Ruimtevraag	Toelichting
A	Wonen	De kernen zijn primair bedoeld om in te wonen. Uitbreiding van wonen gebeurt conform de stedenbouwkundige doorvertaling van het woonbehoefteonderzoek en Meerjaren Programma Woningbouw.
B	Ruimte voor energietransitie	Een belangrijke ontwikkeling is dat moleculen in de energievoorziening steeds meer vervangen worden door elektronen. Ofwel: we gaan langzaam van het aardgas af. Hiervoor zijn nieuwe transformatorstations en kabels en leidingen nodig. Het is belangrijk om hier bewust ruimte voor te claimen.
C	Invulling geven aan positieve gezondheid en rekening houden met toenemende weersextremen.	In toenemende mate zien we steeds extremere weersomstandigheden optreden. Om bewoners een prettige woonomgeving te kunnen blijven bieden, is het belangrijk om rekening te houden met hitte, droogte en wateroverlast. De benodigde maatregelen kunnen gecombineerd worden met voorzieningen die bijdragen aan een positieve gezondheid van inwoners, zoals speelplekken, groen en ruimte voor ontmoeten en bewegen.
D	Ruimte voor voorzieningen en evenementen	We streven ernaar dat iedere kern binnen de gemeente Staphorst eigen voorzieningen heeft. In de kernen met een flinke groeiopgave (Staphorst en Rouveen) betekent dit dat er ruimte nodig is voor nieuwe voorzieningen.
E	Ruimte voor een veilige bereikbaarheid	Groei brengt extra verkeersbewegingen met zich mee. Aanbevolen wordt om een nieuwe modelstudie te doen en van daaruit te inventariseren op welke plekken in de toekomst mogelijk ruimte nodig is voor aanpassing of uitbreiding van verkeersvoorzieningen.

Voorlopige denklijn over ruimtevragen deelgebied 'De Streek'

De bebouwing langs de Streek is het "gezicht" van de gemeente. We zien hier de onderstaande ruimtevragen. Deze opgaven willen in de omgevingsvisie gaan prioriteren.

Onderdeel	Ruimtevraag	Toelichting
A	Cultuurhistorie, erfgoed en zondagsrust	Behouden van het karakteristieke bebouwingspatroon, de (agrarische) functieverdeling van de boerderijen en bijgebouwen, de frontbescherming, de klassieke gevelopbouw van de monumenten en de details die in de gevels van monumenten zijn verwerkt.
B	Wonen	Op dit moment wordt gewerkt aan de actualisatie van het openplekkenbeleid, welstandsnota, transformatie beleid en erfgoednota. Tot die tijd is het huidige beleid van toepassing.
C	Ruimte voor werken	De Streek als "kraamkamer" voor start ups en opschalende bedrijven.
D	Ruimte voor voorzieningen	We streven ernaar dat iedere kern binnen de gemeente Staphorst eigen voorzieningen heeft. In de kernen met een flinke groeiopgave (Staphorst en Rouveen) betekent dit dat er ruimte nodig is voor nieuwe voorzieningen. Voor de Streek geldt uiteraard wel dat voorzieningen moeten passen binnen het bestaande beleidskader.
E	Ruimte voor energie	Juist in monumenten is het thema verduurzaming urgent. We werken daarom een beleidskader uit voor zonne-energie in de Streek.

Overweging is om binnen het deelgebied 'de Streek' nog kaders mee te geven voor specifieke locaties.

Voorlopige denklijn over ruimtevragen deelgebied 'Platteland'.

Op het platteland gaan wij er vanuit dat boeren niet het probleem, maar juist een deel van de oplossing kunnen zijn. Boeren kunnen bijdragen aan maatschappelijke opgaven en wij willen helpen om dit mogelijk maken. Dit vormt het vertrekpunt van ons coöperatief plan. Het coöperatief plan is voor ons leidend bij het toekomstbestendig houden van ons buitengebied.

In het rapport bouwstenen voor veenweidestrategie 2.0. is de hydrologische en bodemkundige situatie van het Staphorster veld nader beschreven. Kort samengevat is er sprake van bodemdaling. Deze bodemdaling wordt veroorzaakt door veenoxidatie, wat wordt veroorzaakt door een lage waterstand die nodig is voor de agrarische functie. Mede vanwege het klimaatakkoord, waarin een opgave is opgenomen voor het beperken van de Co2 uitstoot uit oxiderende veenweidegebieden, wil de provincie Overijssel bepalen of en welke maatregelen nodig zijn. Gemeente Staphorst volgt dit proces kritisch. Behoud van de agrarische functie is volgens Staphorst een must.

Onderdeel	Ruimtevraag	Toelichting
A	Behouden en versterken van houtsingellandschap en dekzandlandschap	Het houtsingel en dekzandlandschap vormen een belangrijk onderdeel van onze cultuurhistorie en landschap. Het is belangrijk om deze elementen te behouden en waar mogelijk ook te versterken.
B	Toekomstbestendige agrarische functie	Staphorst is een plattelandsgemeente met hoogproductieve landbouw. Deze landbouwfunctie willen we behouden.
C	Wonen	Staphorst wil t/m 2040, 2.000 nieuwe woningen bouwen. In de stedenbouwkundige doorvertaling van het woonbehoefteonderzoek is opgenomen dat de unieke en kenmerkende landschappen van Staphorst ook mogelijkheden bieden voor wonen in lage dichtheid. Voorwaarde is wel dat nieuwe woonfuncties niet strijdig zijn met de agrarische functie.
D	Recreatie en toerisme	
E	Energie	Ruimte bieden aan kleinschalige windmolens en hubs voor mono mest vergisting. We bieden geen ruimte aan grootschalige zonneparken op landbouwgrond. Ten aanzien van wind zijn de programmeringsafspraken met de provincie Overijssel, en het gemeentelijke kader voor grootschalige opwek van toepassing.

Voorlopige denklijn over ruimtevragen deelgebied 'Reestdal en boswachterij Staphorst'.

Onderdeel	Ruimtevraag	Toelichting
A	Nationale veiligheid / grootschalige munitieopslag	Zie het Staphorster bod
B	Landschap en natuur	Bescherming en behoud van natuur.
C	Landbouw	Ruimte voor agrarische functies.
D	Versterken recreatiepotentieel	We willen het recreatiepotentieel van de Zwarte Dennen beter benutten, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van horeca of dagrecreatief aanbod. In het beeklandschap willen we het toeristisch aanbod revitaliseren. Ook willen we het dagrecreatief aanbod gericht op gezinnen verder ontwikkelen.
E	Positieve gezondheid	De boswachterij Staphorst heeft 100.000 unieke bezoekers per jaar. Ook de eigen inwoners maken veel van het gebied gebruik om te recreëren en sporten. Een aandachtspunt hierbij is de infrastructuur in en rondom de boswachterij Staphorst. Verbeteringen op dit vlak dragen bij de positieve gezondheid van onze inwoners.

Voorlopige denklijn over ruimtevragen deelgebied 'Centrumgebied'

We streven ernaar het centrum van Staphorst als hoofdwinkelgebied te versterken voor inwoners van de gemeente Staphorst en als aanvullende aankooplocatie voor de directe omgeving van Staphorst. We zien hier de onderstaande ruimtevragen. Deze opgaven willen in de omgevingsvisie gaan prioriteren.

Onderdeel	**Ruimtevraag**	**Toelichting**
A	Complementariteit detailhandel, warenmarkt en overige publieksfuncties	
B	Kwaliteit, uitstraling en belevingswaarde	We willen dat groenvoorzieningen, straatmeubilair, straatwerk, verlichting, bewegwijzering en seizoensgebonden sfeerelementen, terrassen en winkeluitstallingen bijdragen aan een aangenaam verblijfsklimaat. De kwaliteit hiervan moet in het centrum hoog zijn. Daarbij willen we ongewenste vormen van reclame voorkomen.
C	Voldoende en gratis parkeren	
D	Ontmoetingsfunctie en horeca	
E	Dagrecreatie	Verhalen van Staphorst vertellen, betrekken van eigen inwoners (bijv. door rondleidingen en vrijwilligers).